

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

İBRAHİM TOKMAK / TÜRKİYE
(Başvuru No. 54540/16)

KARAR

Sözleşme'nin 10. maddesi • İfade özgürlüğü • Türkiye Futbol Federasyonu yargı kurulları tarafından, başvurana, Facebook hesabında bir gazetecinin ölümüyle ilgili yaptığı paylaşım ve yorumlar nedeniyle, futbol hakemliği görevinden üç ay süreyle yoksun bırakılacak ve hakem lisansı otomatik olarak iptal edilecek şekilde disiplin cezası verilmesi • Söz konusu menfaatler arasında Mahkemenin içtihatlarına uygun olarak dengenin gözetilmemesi • Caydırıcı etkisi olan ağır ceza • Uygun ve yeterli olmayan gerekçeler Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası (medeni hukuk yönü) • Tahkim Kurulunun bağımsız ve tarafsız olmaması

STRAZBURG

18 Mayıs 2021

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

İbrahim Tokmak / Türkiye davasında,

Başkan

Jon Fridrik Kjølbro,

Hâkimler

Marko Bošnjak,

Aleš Pejchal,

Valeriu Grițco,

Branko Lubarda,

Pauliine Koskelo,

Saadet Yüksel,

ve Bölüm Yazı İşleri Müdürü Stanley Naismith'in katılımıyla, Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), Türkiye Cumhuriyeti aleyhine yapılan (54540/16 no.lu) başvuruyu, bu başvuru çerçevesinde, Türk vatandaşı olan İbrahim Tokmak'ın ("başvuran") 24 Ağustos 2016 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca Mahkemeye yapmış olduğu başvuruyu, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası ile Sözleşme'nin 10. 13. ve 14. maddelerine ilişkin sunulan şikâyetlerin Türk Hükümetine bildirilmesi ve bu başvurunun geriye kalanının kabul edilemez olduğuna karar verilmesi yönündeki kararı ve tarafların görüşlerini dikkate alarak, 6 Nisan 2021 tarihinde kapalı oturumda gerçekleştirilen müzakerelerin ardından, söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Başvuru, Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) yargı kurulları tarafından, olayların meydana geldiği dönemde futbol hakemi olan başvurana, Facebook hesabında yaptığı bir paylaşım nedeniyle görevine bağlı haklarından üç ay süreyle yoksun bırakılması cezası verilmesi kararı ile ilgilidir.

OLAY VE OLGULAR

2. Başvuran 1981 doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedir. Başvuran, İstanbul Barosuna bağlı avukatlar M. Yaşar ve B. Yılmaz tarafından temsil edilmiştir.

3. Hükümet, kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

4. Olayların meydana geldiği dönemde başvuran, futbol hakemidir.

5. Başvuran, 2 Ocak 2016 tarihinde, Suudi Arabistan’a yaptığı seyahat sırasında iki gün önce bir otel odasında hayatını kaybeden bir gazetenin köşe yazarı ve editörü olan H.K. hakkında üçüncü bir kişinin Facebook gönderisini kendi Facebook hesabında paylaşmıştır. Basın, ilgilinin ereksiyon bozuklukları nedeniyle kullanılan bir ilacın alınmasının yol açtığı kalp krizi sonucu hayatını kaybettiğini bildirmiştir.

6. Orijinal gönderide, H.K.’nın elinde matkapla bir fotoğrafı ve aşağıdaki metin bulunmaktadır:

“Sen yıllarca “Atatürk”e ayyaş de, “o alkolden öldü sarhoşun tekiydi” de; sonra da kutsal topraklarda yani, Mekke’de viagra’dan öl. “ibret” dedikleri şey bu galiba (...)”

Paylaşım, sayfanın yöneticisi tarafından aşağıdaki yorum yapılmıştır:

“Mekânın cehennem olsun [H.] emmi. Teşekkürler viagra!”

Bu gönderiyi paylaşıırken, başvuran ise şu yorumu eklemiştir:

“Kendileri katıksız orospu çocuğuydu... Teşekkürler Viagrayı bulanlara!”

7. TFF Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu (“Disiplin Kurulu”), 18 Şubat 2016 tarihinde, yukarıda belirtilen paylaşımın Merkez Hakem Kurulu Talimatı’nın 38. maddesinin a) bendini ihlal ettiğine karar vererek, ilgiliyi, Futbol Disiplin Talimatı’nın 46. maddesinin 1. fıkrası uyarınca (aşağıdaki 10. paragraf) futbol hakemliği görevine bağlı haklarından üç ay süreyle yoksun bırakılması cezası ile cezalandırmıştır.

8. TFF Tahkim Kurulu (“Tahkim Kurulu”), Disiplin Kurulu tarafından verilen karara karşı başvuran tarafından sunulan itirazın ardından, 25 Şubat 2016 tarihinde, ilgiliye verilen cezanın uygun ve orantılı olduğuna karar vererek bu cezayı onaylamıştır.

9. Tahkim Kurulu öncelikle, TFF bünyesinde futbolun organizasyonu ve işleyişinden sorumlu her kişi gibi TFF temsilcisi olarak sahadaki tek yetkili olan hakemlerin de sosyal yaşamlarına ve davranışlarına özen göstermeleri gerektiğini belirtmiştir. Tahkim Kurulu, futbolun toplum üzerindeki etkisini ve sporun hassas ve provakosyanlara müsait bir alan olduğunu göz önünde bulundurarak, hakemlerin sosyal yaşamlarındaki eylem ve davranışlarının kamuoyu tarafından TFF’ye atfedileceğinin ve siyasetin dışında kalması, objektif ve tarafsız olması gereken TFF’nin kişilik haklarına ve itibarına zarar vereceğinin altını çizmiştir. Tahkim

Kurulu, TFF bünyesinde futbol faaliyetlerini denetleyen tüm kişiler gibi hakemlerin de sosyal yaşamlarında ve gerek futbol sahasında gerekse başka bir alanda sergiledikleri davranışlarında, hiçbir siyasi düşünce olmaksızın ve *fair-play* ilkesine uygun olarak olumlu ve yapıcı bir tutum benimsemeleri gerektiğini eklemiştir.

10. Tahkim Kurulu, ihtilaf konusu paylaşımın, artık kendini savunamayacak durumda olan müteveffa bir kişinin anısına saygısız ifadeler içerdiği, ölen kişinin ölümünden sonra meydana gelen herhangi bir zarara karşı korunmasının insani, medeni ve sosyal bir görev olarak görülmesi gerektiği ve dolayısıyla, söz konusu paylaşımın, sosyal paylaşım sitelerinde milli, ahlaki ve sportif kültüre aykırı yazı, yorum ve paylaşımlarda bulunulmasını içeren Merkez Hakem Kurulu Talimatı'nın 38. maddesinin a) bendinde öngörülen disiplin suçunu oluşturduğu kanaatine varmıştır.

II. İLGİLİ ULUSAL VE ULUSLARARASI HUKUKİ ÇERÇEVE

11. Merkez Hakem Kurulu Talimatı'nın "Disiplin Hükümleri" başlıklı 38. maddesinin ilgili bölümlerinde aşağıdaki gibidir:

a) Geçerli mazereti olmadan ısrarlı olarak görev kabul etmeyen, müsabaka sonucunu etkilemeye yönelik girişimlerde bulunan, sosyal yaşamı ve davranışları ile futbol camiasını küçük düşürecek tutum sergileyen görsel, işitsel, yazılı (internet dâhil) ve sosyal medyada futbol ve hakem yorumculuğu yapan sosyal paylaşım sitelerinde milli, ahlaki ve sportif kültüre aykırı yazı, yorum ve paylaşımlarda bulunan [Federasyon] kurul üyeleri hakem, gözlemci, mentör ve eğitimcilerin lisansları Disiplin Kurulları tarafından iptal edilebilir, hak mahrumiyeti cezası verilebilir.

b) Herhangi bir nedenle Disiplin Kurulları tarafından bir defada üç ay ve toplamda altı aydan fazla süreyle cezalandırılan ve haklarındaki ceza kararı kesinleşen hakem, gözlemci, mentör ve eğitimcilerin lisansları ayrıca bir karara gerek kalmaksızın iptal edilir.

(...)"

12. Futbol Disiplin Talimatı'nın "Talimatlara Aykırı Hareket" başlıklı 46. maddesinin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

"1. Futbol ile ilgili mevzuat hükümlerini, TFF düzenlemelerini, futbol oyun kurallarını ihlal eden kişi veya kulüpler, bu hususta ayrı ceza hükmü bulunmadığı takdirde bu talimatta belirlenen disiplin cezaları ile cezalandırılır.

(...)"

13. Somut olayda ilgili iç hukuk ve uluslararası hukukun detaylı bir özeti için *Ali Rıza ve diğerleri/Türkiye* (no. 30226/10 ve diğer 4 başvuru, §§ 45-141, 28 Ocak 2020) kararına bakınız.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. TAHKİM KURULUNUN BAĞIMSIZLIĞI VE TARAFSIZLIĞINA İLİŞKİN OLARAK SÖZLEŞME’NİN 6. MADDESİNİN 1. FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

3. Başvuran, kurulun yapısal ve ekonomik açıdan TFF’ye bağlı olduğunu ileri sürerek, Tahkim Kurulunun bağımsızlığını ve tarafsızlığını sorgulamaktadır. Başvuran, bu bağlamda, Sözleşme’nin 6. maddesinin 1. fıkrasını ileri sürmektedir. İşbu maddenin somut olayla ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, (...) bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, (...) hakkaniyete uygun olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

4. Hükümet, başvuran tarafından ileri sürülen şikâyetin, Sözleşme’nin hükümleri ile *konu bakımından (ratione materiae)* bağdaşmamasından şikâyet ederek, bir kabul edilemezlik itirazı ileri sürmektedir. Hükümet, mevcut davaya konu olan yargılamanın, futbolun organizasyonu ve işleyişiyle ve bu alanda disiplinin korunmasıyla ilgili olduğunu ve yalnızca spor ve futbol camiasıyla ilgili *kendisine özgü (sui generis)* bir ihtilaf teşkil ettiğini belirtmektedir. Hükümet, söz konusu davanın, özellikle başvuranın maddi veya manevi hakları da dâhil olmak üzere medeni haklarına veya yükümlülüklerine veya kendisine yönelik ceza alanına ait bir suçlamanın esasına ilişkin bir itirazı içermediğini ileri sürmektedir. Hükümet, bir futbol kulübü ile özel bir kişi arasındaki sözleşmeye dayanan ilişkilerden doğan maddi haklara ilişkin yukarıda anılan *Ali Rıza ve diğerleri* davasından farklı olarak, mevcut davanın, spor hukuku kapsamında profesyonel futbol organları önünde yürütülen disiplin soruşturması ile ilgili olduğu ve medeni herhangi bir hak içermediği kanaatindedir. Hükümet dolayısıyla, somut olayda Sözleşme’nin 6. maddesinin somut olayda uygulanamayacağı kanaatindedir.

16. Başvuran, Hükümetin iddiasına itiraz etmektedir. Başvuran, ihtilaf konusu disiplin soruşturması sonunda, hakem lisansının iptal edilmesine yol açan bir ceza aldığını belirtmektedir. Başvuran, dolayısıyla, mevcut davada, maddi ve sonuç olarak medeni nitelikteki haklarının söz konusu olduğu kanaatindedir. Başvuran, kendi görüşüne göre, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasında öngörülen korumaları sağlaması gereken zorunlu tahkime tabi tutulduğunu ileri sürmektedir. Dolayısıyla başvuran, söz konusu hükmün somut olayda uygulanabilir olduğu kanaatindedir.

17. Mahkeme, somut olayda, olayların meydana geldiği dönemde futbol hakemi olan başvuranın, Facebook hesabı üzerinden bir paylaşım ve bu paylaşımın bir yorum yaptığı gerekçesiyle TFF disiplin kurulları tarafından cezalandırıldığını not etmektedir. Mahkeme, başvuraya hakkında yürütülen ihtilaf konusu disiplin soruşturmasının, esasen ve tartışmasız olarak, ilgilinin Sözleşme'nin 10. maddesi ile korunan ifade özgürlüğü hakkını kullanmasının kapsamına girdiği kanaatindedir. Mahkeme bu bağlamda, bu hakkın Sözleşme'nin 6. maddesi 1. fıkrası anlamında bir “medeni hak” oluşturduğunu hatırlatmaktadır (*Kenedi/Macaristan*, no. 31475/05, § 33, 26 Mayıs 2009).

18. Mahkeme, her durumda, bir mesleği icra etmeye devam etme hakkının söz konusu olduğu disiplin ile ilgili bir ihtilafın, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası anlamında medeni haklara ilişkin “uyuşmazlıklara” yol açabileceğine ilişkin yerleşik içtihatlarını hatırlatmaktadır (diğer kararlar arasında bk. *Le Compte, Van Leuven ve De Meyere/Belçika*, 23 Haziran 1981, § 45, A serisi no. 43). Mahkeme dolayısıyla, özellikle başvuranın mesleğini icra etme konusunda geçici (*Diennet/Fransa*, 26 Eylül 1995 tarihli karar, §§ 11 ve 27, A serisi no. 325-A) veya kalıcı (*A/Finlandiya* (k.k.), no. 44998/98, 8 Ocak 2004) bir yasaklamaya tabi olduğu durumlarda, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının medeni açıdan uygulanabilir olduğunu kabul etmektedir. Mahkeme, somut olayda, ihtilaf konusu disiplin soruşturması sonucunda başvurana, Merkez Hakem Kurulu Talimatı'nın 38. maddesinin b) bendi uyarınca (yukarıdaki 9. paragraf), hakem lisansının otomatik olarak iptal edilmesiyle sonuçlanan görevine bağlı haklarından üç ay süreyle yoksun bırakılması cezasının verildiğini (yukarıda 7. paragraf) kaydetmektedir. Sonuç olarak, söz konusu hakların burada, Sözleşme'nin 6.

maddesinin 1. fıkrası anlamında “medeni nitelikte” haklar olduğu konusunda herhangi bir şüphe yoktur (bk. *bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)*, yukarıda anılan *Ali Rıza ve diğerleri* kararı, § 160).

19. Mahkeme, bu şikâyetin, Sözleşme’nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve öte yandan, başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını tespit ederek, şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların İddiaları

a) Başvuran

5. Başvuran, Tahkim Kurulunun TFF organlarından biri olduğunu ve TFF’den bağımsız bir temyiz mahkemesi olmadığını ve dolayısıyla kurulun TFF’den bağımsız bir adli merci olarak değerlendirilemeyeceğini ileri sürmektedir. Başvuran, TFF başkanının uygulamada, kurulun üyelerinin istifasını isteme imkânına sahip olduğunu ileri sürmektedir. Başvuran ayrıca, *Kolgu/Türkiye* ((k.k.), no. 2935/07, § 48, 27 Ağustos 2013) kararının somut olayda bir emsal teşkil etmediğini, söz konusu davanın mevcut davada olduğu gibi bağlayıcı tahkim değil, gönüllü tahkim içerdiğini ileri sürmektedir. Başvuran son olarak, yukarıda anılan *Ali Rıza ve diğerleri* davasına atıfta bulunarak, Tahkim kurulunun bağımsız ve tarafsız olamayacağını, zira kurulun özellikle TFF’den ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olmadığını, üyelerinin TFF Yönetim Kurulu tarafından atandığını ve spor hukuku alanında uzman olmaktan uzak olduğunu ileri sürmektedir.

b) Hükümet

21. Hükümet ilk olarak, Tahkim Kurulunun oluşumunun ve üyelerinin seçiminin UEFA (Avrupa Futbol Federasyonları Birliği) ve FIFA’nın (Uluslararası Birlik Futbolu Federasyonu) statülerine uygun olduğunu ileri sürmektedir. Hükümet ardından, Mahkemenin, yukarıda anılan *Kolgu* kararında, söz konusu davada başvuranın Tahkim Kurulunun bağımsız ve tarafsız olmayışına yönelik iddiası ile ilgili olarak herhangi bir ihlal belirtisi tespit etmediğini belirttiğini iddia etmektedir. Hükümet ayrıca, ilgili mevzuata uygun olarak, Tahkim Kurulu üyelerinin görevlerini icra ederken bağımsız ve tarafsız olmaları gerektiğini, TFF’nin başka herhangi bir organına üye olamayacaklarını veya TFF’ye veya başka özel bir kuruluşa üye bir spor kulübünde herhangi bir görevde bulunamayacaklarını

ve kendileri görevden çekilmedikçe veya istifa etmedikçe görev süreleri bitmeden önce görevden alınamayacaklarını belirtmektedir.

22. Hükümet ayrıca, Tahkim Kurulunun bağımsız ve tarafsız olmamasına, özellikle üyelerinin görevden alınmasına ilişkin uygulanabilir özel hükümlerin bulunmamasına, görevlerinin ifası kapsamında haklarında açılacak herhangi bir davaya karşı dokunulmazlıklarının bulunmamasına, mesleki davranışlarını düzenleyen kuralların bulunmamasına ve görevlerine başlamadan önce yemin etmemelerine ilişkin varlığı sonucu desteklemek amacıyla yukarıda anılan *Ali Rıza ve diğerleri* kararında Mahkemenin yaptığı değerlendirmelere atıfta bulunarak, somut olayda başvuranın ulusal makamlar ve Mahkeme önünde söz konusu sorunlara yönelik herhangi bir şikâyeti dile getirmemesi nedeniyle, mevcut davanın *Ali Rıza ve diğerleri* davasından ayrıldığını ileri sürmektedir. Hükümet ayrıca, somut olayda başvuranın, Tahkim Kurulu üyelerinin TFF Yönetim Kurulunun talimatlarına uyduğunu veya başka bir şekilde Yönetim Kurulunun etkisi altında kaldıklarını iddia etmediğini belirtmektedir.

23. Hükümet sonuç olarak, somut olayda Tahkim Kurulunun bağımsız ve tarafsız bir organ gibi değerlendirilmesi gerektiği kanaatindedir.

2. Mahkemenin Değerlendirmesi

24. Mahkeme, yukarıda anılan *Ali Rıza ve diğerleri* kararında, daha önce, Tahkim Kurulunun, teşkilat ve işleyişi ile ilgili olarak TFF Yönetim Kuruluna tanınan geniş yetkilerden kaynaklanan yapısal eksikliklerini dikkate alarak ve Tahkim Kurulu üyelerini, özellikle Yönetim Kurulu olmak üzere dış baskılardan koruyan yeterli güvencelerin bulunmaması nedeniyle, Tahkim Kurulu üyelerinin bağımsızlığı ve tarafsızlığı hakkında şüphe duymak için meşru nedenlerin olduğunu tespit etme fırsatı bulduğunu hatırlatmaktadır. Mahkeme, mevcut davada, bu yaklaşımı bertaraf etmek için herhangi bir sebep görmemektedir.

25. Dolayısıyla Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

II. SÖZLEŞME'NİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

26. Başvuran, Facebook hesabında bir paylaşım ve yorum yaptığı gerekçesiyle kendisine verilen cezanın, ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiğini iddia

etmektedir. Başvuran bu bağlamda, Sözleşme'nin 10. maddesini ileri sürmektedir.

Bu madde aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir.

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, kanunla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

27. Mahkeme, söz konusu şikâyetin, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve öte yandan, başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını tespit ederek, şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların İddiaları

a) Başvuran

28. Başvuran, ifade özgürlüğü hakkının kullanılmasına müdahale edildiği ve kendisine göre bunun herhangi bir yasal dayanağı olmadığı kanaatindedir. Başvuran bu bağlamda, 5894 sayılı TFF Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 15. maddesi ve TFF statüsünün 58. maddesi uyarınca, sadece futbol müsabakaları ya da futbol faaliyetleri sırasında işlenen suçların TFF düzenlemeleri kapsamına girdiğini ve Anayasa'nın 59. maddesi uyarınca, spor federasyonlarının sadece spor faaliyetlerinin yönetimine ve bu faaliyetler sırasında disiplinin korunmasına ilişkin kararlarının zorunlu tahkime tabi olduğunu ileri sürmektedir. Başvuran bununla birlikte, bir futbol maçı, faaliyeti ya da spor alanı ile hiçbir ilgisi olmayacak şekilde sosyal medya üzerinden bir paylaşım ve yorum yaptığı gerekçesiyle ceza aldığını belirtmektedir. Başvuran dolayısıyla, kendisine verilen cezaların dayandırıldığı, spor alanında profesyonellerin disiplin sorumluluğunu spor dışı alanlara da

genişletecek olan Merkez Hakem Kurulu Talimatı'nın 38. maddesinin, yukarıda belirtilen yasal ve anayasal hükümlere uygun olmadığı kanaatindedir.

29. Başvuran öte yandan, ulusal makamlar ve Hükümetin, kamuoyunu ne kadar etkilediğini, kendisine göre tartışmalı bir gazetecinin ölümü ile başlayan bir kamu yararı tartışmasına katkıda bulunmayı amaçladığı paylaşımının Türk futbol camiasını neden rahatsız ettiğini ve bu paylaşımın neden itibarı zedelenen olan TFF'ye atfedilebileceğini gösteremediklerini ileri sürmektedir. Başvuran bu bağlamda, bir kişinin sadece TFF ile ilişkisi olması nedeniyle futbol maçları veya faaliyetleri ile ilgisi olmayan özel faaliyetlerden dolayı disiplin cezası alamayacağı kanaatindedir. Başvuran, TFF yargı kurullarının, kendisine ceza verirken, ihtilaf konusu paylaşımın içeriğini veya paylaşımı çevreleyen koşulları göz önünde bulundurmadığını, özellikle kamuoyuna açık olmayan gizli Facebook hesabında tek bir yorum yaptığını, bu yorumu bir futbol maçı veya organizasyonu sırasında paylaşmadığını, söz konusu yorumu iki saat sonra sildiğini ve kendisine verilen cezanın otomatik olarak hakem lisansının kesin olarak iptal edilmesiyle sonuçlandığını eklemektedir.

b) Hükümet

30. Hükümet, somut olayda, başvuranın ifade özgürlüğü hakkını kullanmasına müdahalede bulunulmadığını ileri sürmektedir. Hükümet, Mahkemenin böyle bir müdahalenin söz konusu olduğu sonucuna varması durumunda, müdahalenin, kendisine göre açıklık, erişilebilirlik ve öngörülebilirlik gerekliliklerini karşılayan Merkez Hakem Kurulu Talimatı'nın 38. maddesinin a) bendi ve Futbol Disiplin Talimatı'nın 46. maddesinin 1. fıkrasında öngörüldüğü kanaatindedir. Hükümet ardından, ihtilaf konusu müdahalenin, düzenin korunması ve suçun önlenmesi yönünde meşru amaçlar izlediğini ileri sürmektedir.

31. Hükümet, söz konusu müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olduğu ve izlenen meşru amaçlarla orantılı olduğu kanaatindedir. Hükümet bu bağlamda, futbol camiasında kamuoyu üzerinde belirli bir etkiye sahip olan kişilerin, futbolla ilgili hassas bir bağlamda şiddeti ve düzensizliği önleme konusunda dikkatli olmaları gerektiğini ve somut olayda TFF yargı kurullarının, ihtilaf konusu paylaşımı artık kendini savunamayacak durumda olan müteveffa bir kişinin anısına saygısızlık olarak değerlendirdiğini ve mevcut davada başvurana

verilen cezanın, futbol faaliyetlerini sakın bir ortamda ve *fair-play* anlayışı içinde sürdürmeyi amaçladığını ileri sürmektedir.

2. *Mahkemenin Değerlendirmesi*

32. Mahkeme öncelikle, somut olayda, olayların meydana geldiği dönemde futbol hakemi olan başvurana, Facebook hesabında, bir gazetecinin yazılı basında ve sosyal ağlarda hararetli tartışmalara yol açan koşullarda meydana gelen ölümü ile ilgili bir paylaşım ve yorum yaptığı gerekçesiyle, hakkında yürütülen disiplin soruşturması sonucunda, TFF yargı kurulları tarafından görevine bağlı haklarından üç ay süreyle yoksun bırakılması cezası verildiğini kaydetmektedir. Mahkeme, başvuranın yaptığı paylaşım ve yorum ile gerekçelendirilen söz konusu disiplin cezasının ilgilinin ifade özgürlüğü hakkını kullanmasına müdahale teşkil ettiğini değerlendirmektedir.

33. Mahkeme ardından, söz konusu müdahalenin, Merkez Hakem Kurulu Talimatı'nın 38. maddesinin a) bendi ve Futbol Disiplin Talimatı'nın 46. maddesinin 1. fıkrası şekilde yasal bir dayanağının olduğunu kaydetmektedir (yukarıda 9 ve 10. paragraflar). Mahkeme, başvuranın Merkez Hakem Kurulu Talimatı'nın 38. maddesinin a) bendinin, 5894 sayılı TFF Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 15. maddesi, TFF statüsünün 58. maddesi ve spor profesyonellerinin sorumluluklarını müsabakalar ve spor alanıyla sınırladığı iddia edilen Anayasa'nın 59. maddesine aykırı olduğunu ileri sürmesi nedeniyle, müdahalenin gerekliliğine ilişkin vardığı sonucu dikkate alarak, bu sorun hakkında karar vermesinin gereksiz olduğu kanısına varmaktadır (aşağıda 37. paragraf).

6. Mahkeme ayrıca, ihtilaf konusu müdahalenin düzenin korunması ve suçun önlenmesi yönünde meşru amaçlar izlediği hususunun taraflar arasında tartışma konusu olmadığını kaydetmektedir.

35. Mahkeme, müdahalenin gerekliliği ile ilgili olarak, ifade özgürlüğü konusundaki içtihatlarından doğan ve bilhassa *Bédat/İsviçre* ([BD], no. 56925/08, § 48, 29 Mart 2016) ve *Kula/Türkiye* (no. 20233/06, §§ 45 ve 46, 19 Haziran 2018) kararlarında özetlenen ilkeleri hatırlatmaktadır. Mahkeme, başvuranın ifade özgürlüğü hakkına yönelik yapılan müdahalenin "gerekliliğinin" somut olayda ikna edici bir şekilde ortaya konulup konulmadığını değerlendirmek için, içtihatları uyarınca, esasen ihtilaf konusu cezalara dayanak olarak, ulusal makamlar tarafından

kabul edilen gerekçe ışığında karar vermesi gerektiğini belirtmektedir (*Gözel ve Özer/Türkiye*, no. 43453/04 ve 31098/05, § 51, 6 Temmuz 2010).

7. Mahkeme, bu bağlamda, başvuran hakkında yürütülen disiplin soruşturması çerçevesinde sırasıyla Disiplin Kurulu ve Tahkim Kurulu tarafından verilen 18 ve 25 Şubat 2016 tarihli kararları inceledikten sonra, bu yargı kurullarının, TFF temsilcisi olarak sahadaki tek yetkili olan hakemlerin, futboldaki kırılğan barış iklimi ve futbol otoritelerinin nesnellik ve tarafsızlık imajını koruma gereği göz önüne alındığında, sosyal hayatlarına ve davranışlarına özen göstermeleri gerektiği ve ihtilaf konusu paylaşımın, artık kendini savunamayacak durumda olan müteveffa bir kişinin anısına saygısız ifadeler içerdiği, kişinin ölümünden sonra herhangi bir zarara karşı korunmasının insani, medeni ve sosyal bir görev olarak görülmesi gerektiği ve dolayısıyla, söz konusu paylaşımın, sosyal paylaşım sitelerinde milli, ahlaki ve sportif kültüre aykırı yazı, yorum ve paylaşımlarda bulunulmasını içeren Merkez Hakem Kurulu Talimatı'nın 38. maddesinin a) bendinde öngörülen disiplin suçunu oluşturduğu kanaatine vardıklarını kaydetmektedir (yukarıdaki 7 ve 8. paragraflar).

37. Mahkeme, ulusal makamların kararlarında benimsedikleri gerekçenin, bu makamların somut olayda, Mahkeme içtihatlarından doğan ilgili kriterler uyarınca, bir yandan, başvuranın ifade özgürlüğü hakkı ile diğer yandan, futbol camiasında düzen ve barışı sağlama gibi söz konusu menfaatler arasında yeterli bir denge kurduklarının tespit edilmesine imkân vermediğini belirtmektedir. Mahkeme, makamların bu kararlarda, davanın kendine özgü koşullarına ilişkin ayrıntılı bir değerlendirme yapmadan, Merkez Hakem Kurulu Talimatı'nın 38. maddesinin a) bendi ile öngörülen ihlale ilişkin genel değerlendirmeleri belirtmekle yetindiklerini gözlemlemektedir.

38. Mahkeme, müteveffa bir gazeteciyi eleştiren söz konusu paylaşımın, uygunsuz ve saldırgan ve “milli, ahlaki veya sportif kültür” değerlerine aykırı ifadeler içerdiğini kabul etmesine rağmen, Disiplin Kurulunun ve Tahkim Kurulunun, paylaşım nedeniyle başvurana verilen cezanın, Hükümet tarafından gerekçe olarak öne sürülen düzenin korunması ve suçun önlenmesi yönünde meşru amaçlar ile haklı gösterilip gösterilmediğini ya da bu amaçlar ile orantılı olup olmadığını belirtmediğini kaydetmektedir. Dolayısıyla bu kararlar, spor alanından

uzak bir konuyu ilgilendiren ve başvuranın Hükümet ile de çelişmeyen ifadelerine göre iki saat sonra silinen söz konusu paylaşımın, futbol camiasındaki barış ortamını bozacak nitelikte olup olmadığının tespit edilmesini mümkün kılmaz, zira bu kararlar paylaşımın, örneğin, taraftarları uygulamada şiddet eylemlerinde bulunmaya teşvik ettiğini veya teşvik edecek nitelikte olduğunu göstermez (Mart ve diğerleri/Türkiye, no. 57031/10, § 32, 19 Mart 2019, ayrıca *aksi yönde (a contrario)* bir karar için bk. *Šimunić/Hırvatistan* (k.k.), no. 20373/17, §§ 44-48, 22 Ocak 2019). Ayrıca yetkililer, Merkez Hakemler Kurulu Talimatı'nın 38. maddesinin b) bendi (bk. yukarıdaki 9. paragraf) uyarınca başvuranın hakemlik lisansını otomatik olarak iptal ederek hakemlik kariyerine son veren söz konusu cezanın niteliğini ve ciddiyetini veya bu yaptırımın başvuranın ve diğer futbol profesyonellerinin ifade özgürlüğü haklarını kullanmaları üzerindeki caydırıcı etkisini dikkate almış görünmemektedirler (*Chauvy ve diğerleri/Fransa*, no. 64915/01, § 78, AİHM 2004-VI ve *Cumpănă ve Mazăre/Romanya* [BD], no. 33348/96, § 114, AİHM 2004-XI). Bu nedenle Mahkeme, ulusal makamların somut olayda, ifade özgürlüğüne ilişkin davalarda kendisi tarafından açıklanan ve uygulanan bütün kriterler bakımından uygun bir inceleme yaptıklarının kabul edilemeyeceği kanaatindedir (yukarıda anılan *Gözel ve Özer* kararı, § 51).

39. Mahkeme, yukarıda belirtilenler ışığında, Hükümetin, ulusal makamlar tarafından söz konusu tedbiri gerekçelendirmek için ileri sürülen gerekçelerin yerinde ve yeterli olduğunu ve söz konusu tedbirin demokratik bir toplumda gerekli ve izlenen meşru amaçlarla orantılı olduğunu kanıtlamadığı kanaatindedir.

40. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 10. maddesi ihlal edilmiştir.

III. SÖZLEŞME'YE İLİŞKİN DİĞER İHLAL İDDİALARI HAKKINDA

41. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasını ileri sürerek, Disiplin Kurulu ve Tahkim Kurulu önünde yapılan yargılamanın birçok noktada adil olmadığını iddia etmektedir.

- Başvuran, Tahkim Kurulunun yasayla kurulmuş bir mahkeme olarak kabul edilemeyeceği kanaatindedir.

- Başvuran, Disiplin Kurulu ve Tahkim Kurulu önünde yapılan yargılamaların alenen yapılmadığından ve duruşma gerçekleştirilmediğinden şikâyet etmektedir.

- Başvuran, yüksek itiraz masraflarının ve Tahkim Kurulu önündeki yargılamalarda adli yardımın bulunmamasının mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiğinden şikâyet etmektedir.

- Başvuran, savunmasını iki gün içinde Disiplin Kuruluna ve yedi gün içinde Tahkim Kuruluna vermesi istendiğini belirterek savunmasına hazırlanması için kendisine yeterli zaman ve imkân verilmediğini iddia etmektedir.

- Başvuran, Disiplin Kurulu ve Tahkim Kurulu kararlarına karşı itiraz etmeden önce gerekçelendirilmiş kararlara ulaşamadığından şikâyetçidir.

42. Başvuran ayrıca, Sözleşme'nin 13. maddesini ileri sürerek, Disiplin Kurulu ve Tahkim Kurulu kararlarının yargısal denetime tabi tutulmasını sağlama imkânına sahip olmadığından şikâyet etmektedir.

43. Başvuran son olarak, Sözleşme'nin 14. maddesini ileri sürerek, siyasi görüşlerine dayalı bir ayrımcılığa maruz kalmasından şikâyet etmektedir.

44. Mahkeme, yukarıdaki ihlal tespitlerini (23 ve 38. paragraflar) dikkate alarak, yukarıda bahsedilen şikâyetlerin kabul edilebilirliğini ve esasını ayrı ayrı incelemeye gerek olmadığı kanısındadır (benzer bir yaklaşım için bk. yukarıda anılan *Ali Rıza ve diğerleri* kararı, § 226, *Işıkrık/Türkiye*, no. 41226/09, § 71, 14 Kasım 2017 ve *Kamil Uzun/Türkiye*, no. 37410/97, § 64, 10 Mayıs 2007).

IV. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

45. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmecî Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

46. Başvuran, maddi tazminat olarak 17.484 avro (EUR) talep etmektedir. Başvuran, bu tutarın hakem lisansının iptalinden kaynaklanan gelir kaybına tekabül ettiğini belirtmektedir. Başvuran ayrıca, kendisine göre Tahkim Kurulu önündeki yargılamada üstlendiğini söylediği itiraz masraflarına tekabül eden 586 EUR talep

etmektedir. Başvuran, bu taleplerine dayanak olarak herhangi bir kanıtlayıcı belge sunmamaktadır. Başvuran ayrıca, manevi tazminat olarak 60.000 avro (EUR) talep etmektedir.

47. Hükümet, maddi zararlarla ilgili talebin desteklenmemiş ve aşırı olduğu kanaatindedir. Hükümet, iddia edilen manevi zarar ile tespit edilen ihlaller arasında herhangi bir nedensellik bağının bulunmadığını ileri sürmektedir. Hükümet, bu bağlamda dile getirilen talebin de desteklenmemiş ve aşırı olduğunu ve talep edilen tutarın, Mahkeme içtihatlarında ödenmesine karar verilen tutarlara uygun olmadığını değerlendirmektedir.

48. Mahkeme, maddi zararlarla ilgili talepleri desteklenmemiş bularak reddetmektedir. Buna karşın, Mahkeme, başvurana manevi zarar bağlamında 7.800 EUR ödenmesinin uygun olduğu kanaatindedir.

B. Masraf ve Giderler

49. Başvuran, avukatlık masrafları için 7.080 avro talep etmektedir. Başvuran bu bağlamda, avukatının başvurunun işlemi kapsamında yaptığı her bir görevin saatini ve bu işleme ilişkin masrafları detaylı şekilde gösteren bir hesap çizelgesi sunmaktadır.

50. Hükümet, ulusal mahkemeler önünde yürütülen yargılamaya yönelik talep edilen tutarın aşırı yüksek olduğunu ve bu tutarın, yalnızca iddia edilen ihlallerin düzeltilmesiyle ilgili olmadığını değerlendirmektedir. Dolayısıyla Hükümet, Mahkemeyi, başvuranın bu konudaki talebini reddetmeye davet etmektedir.

51. Mahkeme içtihatlarına göre, bir başvurana yalnızca, masraf ve giderlerinin gerçekliğini, gerekliliğini ve miktarlarının makul niteliğini ispatlaması durumunda, bu masraflar iade edilebilmektedir. Somut olayda, elinde bulunan belgeleri ve içtihatlarını göz önünde bulundurarak Mahkeme, başvurana, masraf ve giderler için 2.000 EUR ödenmesinin makul olduğu kanaatindedir.

C. Gecikme Faizi

52. Mahkeme, gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankasının marjinal kredi faizlerine uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygulanmasının uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

İBRAHİM TOKMAK/TÜRKİYE DAVASI
BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun, Tahkim Kurulunun bağımsız ve tarafsız olmadığı iddiasına ilişkin Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası uyarınca ileri sürülen şikâyetle ve Sözleşme'nin 10. maddesine dayanan şikâyetle ilgili kısmının kabul edilebilir olduğuna;

2. Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine;

3. Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine;

4. Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlali kapsamındaki diğer şikâyetlerin ve Sözleşme'nin 13 ve 14. maddeleri kapsamındaki şikâyetlerin kabul edilebilirliği ve esas hakkında ayrı olarak karar verilmesine gerek olmadığına,

5.

a) Davalı Devletin başvurana, işbu kararın Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kesinleşeceği tarihten itibaren üç aylık bir süre içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere:

i. Ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, manevi tazminat olarak, 7.800 avro (yedi bin sekiz yüz avro);

ii. Başvuran tarafından ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, masraf ve giderler için, 2.000 avro (iki bin avro) ödenmesine;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme tarihine kadar, bu tutarlara Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

6. Adil tazmine ilişkin geri kalan taleplerin reddine *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları gereğince 18 Mayıs 2021 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Jon Fridrik Kjølbro
Başkan